

Kantoorvilla Walburg in Weert monument van verleden én toekomst

Beton als sculpturaal statement

Bij de uitbreiding van bestaande monumentale gebouwen is het vandaag de dag gebruikelijk om het contrast op te zoeken. Zij het minimalistisch van opzet: strak en geordend. Zo niet bij de bijna honderdjarige kantoorvilla Walburg in Weert, waar de uitbreiding met dezelfde expressiviteit van een klassiek gebouw is gerealiseerd. 'Zeer decoratief en bijzonder, maar dan wel met hedendaagse vormen en materialen. Daartoe behoren de in het werk gestorte sculpturale gevels annex vloer- en daklijsten, die als één vloeiende beweging de nieuwbouw omvatten.'

Architect Teo Bähler van BenW architecten uit Budel wist dat Mertens Bouwbedrijf B.V. als gebruiker van de kantoorvilla de lat hoog had gelegd voor de uitbreiding van hun monumentale huisvesting. Villa Walburg dateert uit 1909, waarbij een tiental jaar later een ronde kasteeltoren is bijgebouwd. Het pand kwam in 1968 in gemeentelijke handen en na aankoop door Mertens in 1972 werd de villa gerestaureerd, wit geschilderd en geschikt gemaakt voor gebruik als kantoorruimte. De markante villa geeft toegang tot het historisch stadshart van de gemeente Weert en is reeds geruime tijd een gemeentelijke monument.

In 1974 is aan de achter- en zijkant van de villa een éénlaagse uitbreiding in historische stijl gerealiseerd in de vrije ruimte tussen de villa en de toren. Door ruimtegebrek is de villa in 1994 aan de noordzijde uitgebreid. Er kwam weliswaar een nieuwe hoofdtoegang met ontvangsthuis, maar deze zat min of meer verscholen onder het lage dak van de uitbouw en deels in de toren. Mertens Bouwbedrijf heeft daarom vorig jaar voor sloop van de oude uitbreiding gekozen, voor realisatie van een fraaie uitbreiding en voor herinrichting van de hoofdtoegang. Een grootschalige ingreep, zonder de allure van de oorspronkelijke kantoorvilla aan te tasten.

Symbiose van materialen

Architect Bähler legt uit: 'Alle eerbied voor het bestaande monument, maar de uitbreiding zou feitelijk net zo hoogwaardig en bijzonder mogen zijn als de villa. Weliswaar contrastrijk qua vormgeving, omdat je geen surrogaat van de bestaande villa wilt maken, maar tevens vol expressie en plasticiteit in dezelfde geest als de bestaande villa. We hebben als ambitieniveau gesproken over een monument voor de toekomst. Dat zal de tijd leren, maar met het complex is in elk geval bewust een statement gemaakt. Bijvoorbeeld in de vorm van een harmonieuze symbiose van beton, glas, staal en hout. Geen baksteen, omdat dit materiaal de oude villa karakteriseert. Ook met moderne materialen en een plastische vormtaal konden wij de beoogde expressie maximaliseren. De uitbreiding is op zijn eigen merites bijzonder geworden. Net als de oorspronkelijke villa.'

Op de plek van de voormalige uitbreiding is een tweelaags volume gebouwd, met de toren als ruimte voor de trap. Door de uitbreiding grotendeels op te tillen behoudt de villa z'n eigen plek. Bovendien zorgen twee glaspartijen ervoor dat de kasteeltoren weer volop in het zicht is gebracht en los komt te staan van de villa

als van ouds. De entreepartij met vide versterkt de gevoelsmatige 'afstand' tussen bestaand en nieuw bouwvolume. De architect over het ontwerp: 'Formeel kan het gebouw worden gezien als een eigenzinnige sculptuur. De betonconstructie bestaat uit twee voortdurend in- en uitspringende horizontale en verticale vlakken die tegelijkertijd vloer, wand en dak vormen. Voorts draagt de betonconstructie via vier ondersteunende poten het opgetilde gebouw. Verder omkadert de betonconstructie een met glas afgebakende ruimte voor het secretariaat en op de verdieping een ingeschoven volume uit glas en hout, waarin zich de ruimte voor bijeenkomsten bevindt. Om kracht bij te zetten aan het 'Aus Einem Guss-principe' is besloten om af te zien van prefab betonelementen en de constructie geheel in het werk te storten. Dit heeft geleid tot een niet-alledaagse bouwmethode, waarbij de vloeren en wanden zonder thermische onderbrekingen tot binnenin in één handeling met beton zijn doorgestort. De hele constructie is nadien aan de binnenkant volledig met isolerend materiaal ingepakt.'

Huzarenstukjes in betontechniek

Bähler werkt graag vanuit het sculpturale. Daarom moest de betonconstructie als een soort vloeiende, naadloze beweging in één volumemassa het beeld bepalen. Helemaal één massa kon niet, want Mertens Bouwbedrijf – dat zelf de uitbreiding aan haar kantoorvilla heeft gerealiseerd – heeft telkens één wand en één vloerdeel tegelijk gestort. Op die manier werd de vloeiende, naadloze vorm gegarandeerd. Behalve de uitdaging om met een minimaal aantal naden te werken, gold ook de maatvoering als kritisch aandachtspunt.

>> Beton als sculpturaal statement

Er was immers geen tolerantie aanwezig: de betonconstructie moest in één keer passen. Het resulteerde in een huzarenstukje uitvoeringstechniek in beton, waarbij een plastificeerder in de betonmortel ertoe bijdroeg dat de combinatie van gevel en vloer/daklijst goed kon worden gestort. Het resulteerde tevens in een gebouw waar beton op indringende wijze de vormtaal van de architectuur onderstreept. Bijzonder is ook de gedetailleerde glasgevel op de begane grond met negen plastisch vormgegeven glasvitrines, bestemd voor werken van plaatselijke kunstenaars. De buitengevel op de verdieping is opgebouwd uit diepe houten dorpels waartussen horizontale houten en glazen delen zijn bevestigd. Het levert een open én gesloten gevel op. Ook qua interieur zijn vorm en materiaalgebruik zodanig gekozen dat het gebouw verrassend en harmonieus aandoet. Het architectenbureau kreeg de vrijheid om over alle onderdelen na te denken, van meubilair tot barmeubel en van garderobe tot fietsenbeugels. Bähler besluit: 'Niets is aan het toeval overgelaten. Wij hebben gezorgd voor een ontwerp waarin alle onderdelen met elkaar te maken hebben, zonder te vervallen in een assemblage van toevallige ontwerp-ideetjes.' Dat resulteert er naar alle waarschijnlijkheid in dat over honderd jaar sprake is van het 'dubbele' monument Walburg, uit begin 20e én begin 21e eeuw.

Projectgegevens

Opdrachtgever

BEM Vastgoed BV, Nederweert

Gebruiker

Mertens Bouwbedrijf B.V., Weert

Architect en interieurarchitect

Atelier Kingma & Van Mameren, Schiedam

Constructeur

Adviesbureau Tielemans, Eindhoven (constructeurs Hans Roosen en Rob van Gestel Msc)